آماده خرید رآکتور هسته‌ای از ژاپن هستیم

رییس سازمان انرژی اتمی کشورمان گفت که ایران آماده است تا از ژاپن رآکتورهای هسته‌ای خریداری کند. به گزارش ایسنا، علی‌اکبر صالحی در گفت‌وگو با خبرگزاری کیودو گفت: به‌طور قطع اگر پیشنهاد یا طرح پیشنهادی از ژاپن دریافت کنیم که از نظر ما جالب باشد حتما آماده‌ایم تا وارد مذاکرات در این زمینه شویم. هرچند ایران تاکنون این موضوع را با طرف ژاپنی در میان نگذاشته است. وی افزود: اکنون ما توافق هسته‌ای را داریم اما هنوز نشانه‌ای که حاکی از ورود دولت یا صنعت ژاپن برای رایزنی با ما باشد مشاهده نکرده‌ایم. با این حال هنوز فضای همکاری ایران و ژاپن در زمینه ایمنی هسته‌ای به‌ویژه در حوزه آموزش کارشناسان ایرانی از جمله در زمینه پادمان‌ها، ایمنی و امنیت وجود دارد.

عربستان - آمریکا

مهدی ذاکریان، استاد روابط بین‌الملل دانشگاه در گفت‌وگو با «اعتماد»:

وتوی طرح ۱۱ سپتامبر برای اوباما و کلینتون هزینه ساز است

James nachtwey

محمد ابراهیم ترقی‌نژاد

کنگره امریکا روز جمعه لایحه‌ای را به تصویب رساند که به خانواده‌های قربانیان حملات ۱۱ سپتامبر اجازه می‌دهد از عربستان به اتهام ارتباط با تروریسم شکایت کنند. حالا این لایحه که منتظر امضای باراک اوباما، رییس‌جمهور امریکاست سروصداهای بسیاری را در کشورهای عربی به راه انداخته است. ریاض که از زمان مطرح شدن این طرح، واشنگتن را تهدید کرده بود دارایی‌هایش را از این کشور خارج می‌کند، اکنون می‌بیند که رایزنی‌ها و لابی‌گری‌هایش به نتیجه‌ای نرسیده است و تنها امید باقیمانده‌اش، باراک اوباما است؛ کسی که نخستین شکاف‌ها در مناسبات دوجانبه در دوره او رقم خورد و آنقدر دل‌ها از عملکرد او در عربستان چرکین بود که باعث شد از اوباما در ریاض استقبال مناسبی نشود. در همین راستا هم جاش ارنست، سخنگوی کاخ سفید در آخرین نشست مطبوعاتی‌اش گفت: باراک اوباما، رییس‌جمهور امریکا مصوبه کنگره که اجازه شکایت از عربستان سعودی به دلیل نقش این کشور در حوادث ۱۱ سپتامبر را می‌دهد وتو می‌کند. از سوی دیگر، همپای عربستان در اعتراض به کنگره امریکا، کشورهای عربی هم به میدان آمده‌اند تا برادر بزرگ‌تر خود را در این کارزار تنها نگذارند. امارات نخستین کشوری بود که به میدان وارد شد و بعد از او کویت هم به میدان آمده است. از سوی دیگر، شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه عرب، دو سازمان منطقه‌ای که عربستان در آنها نقش جدی و تاثیرگذاری دارد، از مصوبه کنگره امریکا ابراز نگرانی کرده‌اند و آن را اقدامی جدی در تخریب مناسبات ریاض و واشنگتن قلمداد کرده‌اند. در خصوص چرایی به تصویب رسیدن طرح کنگره امریکا درباره حادثه ۱۱ سپتامبر پس از ۱۵ سال و مناسبات میان واشنگتن با کشورهای عربی به ویژه عربستان، گفت‌وگویی با سیدمهدی ذاکریان، استاد روابط بین‌الملل دانشگاه داشته‌ایم که مشروح آن در ادامه می‌آید.

در ایام نزدیک به ۱۱ سپتامبر شاهد بودیم که کنگره امریکا قانون اجازه شکایت به خانواده‌های قربانیان حادثه ۱۱ سپتامبر از عربستان را تصویب کرد. چه مسائلی منجر شده است تا ۱۵ سال پس از آن حادثه کنگره امریکا چنین طرحی را مورد تصویب قرار دهد؟

نزدیک به ۱۸ سال پیش، من از یکی از همکارانم که در حوزه امریکا تحقیقاتی را انجام می‌داد، درخواست کردم تا پژوهشی را در خصوص نقش کنگره امریکا در سیاست خارجی این کشور انجام دهد. نتیجه به دست آمده از آن تحقیق نشان می‌داد که حرف اول و آخر در سیاست خارجی امریکا را قوه مجریه می‌زند. به عبارت دیگر، این دولت امریکاست که سیاست خارجی کشورش را تعریف کرده و مورد اجرا قرار می‌دهد. نقشی که کنگره امریکا در سیاست خارجی این کشور ایفا می‌کند، همانند نقش نهادهای مدنی همچون رسانه‌ها، NGOها، لابی‌ها و... است. به عبارت دیگر، کنگره در سیاست خارجی، بیشتر نقش اصلاح‌کننده دارد و مانند گروه‌های فشار عمل می‌کند. سوال شما من را به یاد آن پژوهش انداخت. از زمان رخ دادن حادثه ۱۱ سپتامبر تا به امروز، بسیاری از خانواده‌های قربانی به دنبال روشن شدن ابعاد این مساله بوده‌اند. رسیدگی به این مساله و مشخص شدن نقش کشورهای خارجی در این رابطه همواره یکی از مطالبات اصلی این قربانیان بوده است و آنها در این مدت توانسته‌اند آن موضوع را به یکی از سوژه‌ها و مسائل مورد رسیدگی برای رسانه‌ها و افکار عمومی امریکا تبدیل کنند. یکی از نهادهایی که خانواده قربانیان حادثه ۱۱ سپتامبر می‌توانستند به آن رجوع کنند، کنگره است. به همین خاطر، طبیعی است که کنگره امریکا بر اثر فشار خانواده قربانیان یا رسانه‌ها این مساله را در دستور کار خویش برای رسیدگی قرار دهد. باید دانست که کنگره امریکا و نمایندگان بیش از آنکه پاسخگوی دولت عربستان یا حتی دولت خودشان باشند، پاسخگوی موکلان‌شان یعنی مردم امریکا هستند. در این مورد نیز رسیدگی و فشار قربانیان در به سرانجام رسیدن این مساله بیش از هر چیز موثر بوده است.

در ماه‌های پیش شاهد بودیم که دولتمردان امریکایی و لابی‌های حامی سعودی رایزنی‌ها و فشارهای بسیاری را در خصوص طرح کنگره انجام دادند تا این طرح تصویب نشود. چرا این لابی‌ها تاثیر چندانی نداشتند؟

موضوع حادثه ۱۱ سپتامبر با گذشت ۱۵ سال از آن، از موضوعات بسیار مهم برای مردم امریکا است. در این باره نیز نتیجه روشن و مشخصی از نقش کشورهای مداخله‌گر در این باره منتشر نشده بود. این مساله فشار قدرتمندی در سطح افکار عمومی امریکا ایجاد کرده بود که کمتر فرد یا گروهی می‌تواند در برابر آن ایستادگی کند. از سوی دیگر، با آنکه لابی‌های سعودی در واشنگتن بسیار فعال هستند و میلیون‌ها دلار در سال برای تاثیرگذاری خرج می‌کنند اما از محبوبیت مردمی در امریکا برخوردار نیستند و این برخلاف لابی‌های یهودی است. یهودیان امریکا، اقلیت قدرتمندی را در امریکا تشکیل می‌دهند؛ هم از نظر ثروت، هم از نظر پست‌ها و جایگاه‌های کلیدی و هم از نظر سمپاتی و حس مثبتی که مردم امریکا به آنها دارند. این حس نسبت به اعراب و به خصوص عربستان وجود ندارد و یک نوع حس عرب‌ستیزی در میان مردم امریکا هم وجود دارد. حادثه ۱۱ سپتامبر نیز به این نفرت افزوده است و همین موجب شده تا لابی‌های سعودی نیز در این باره نتوانند کار خاصی را بکنند.

یکی از مسائلی که در صحنه سیاست امریکا بسیار کم رخ می‌دهد، این بود که بزرگان هر دو حزب بزرگ امریکا از طرح رسیدگی به نقش عربستان در حادثه ۱۱ سپتامبر حمایت می‌کردند. با توجه به نزدیک شدن به زمان انتخابات ریاست‌جمهوری و رقابت حزب جمهوریخواهان و دموکرات‌ها، استدلال موافقان در تصویب این طرح چه بوده است؟ آیا مسائل انتخاباتی در نوع رویکرد این دو حزب در تصویب این لایحه تاثیر داشته است؟

قطعا مقوله انتخابات و نزدیک شدن به زمان آن، در نوع رویکرد هر دو حزب جمهوریخواه و دموکرات به طرح مورد اشاره موثر بوده است. مساله مهمی که در مورد انتخابات امریکا در ایران کمتر مورد توجه قرار گرفته، این است که در کنار انتخابات ریاست‌جمهوری، انتخابات نمایندگان مجلس امریکا هم برگزار می‌شود. همچنین یک‌سوم نمایندگان سنا نیز خود را برای ورود مجدد در این مجلس مورد آزمایش قرار می‌دهند. اصلی در امریکا وجود دارد و آن، این است که وقتی شما به فرد بدنامی نزدیک شوی، اعتبار و صداقت خودت هم زیر سوال می‌رود. وضعیت عربستان نیز در شرایط کنونی همین گونه است یعنی نمایندگان کنگره نمی‌خواهند به آنها انگ طرفداری از عربستان بچسبد. این مقوله مختص به امریکا نیست بلکه در کشورهای اروپایی، استرالیا، ژاپن و خیلی از کشورهای دیگر هم عربستان از بدنام‌ترین کشورها محسوب می‌شود. بسیاری از دستگاه‌های اطلاعاتی و همچنین رسانه‌های آن کشورها در گزارش‌های خود به این نکته اشاره کرده‌اند که منبع فکری گروه‌های تروریستی مانند داعش نشات گرفته از افکار محمد بن عبدالوهاب است و این یعنی ایدئولوژی حاکم بر دولت عربستان سعودی. به عبارت دیگر، یک نوع اجماع نظر در امریکا و بسیاری از کشورهای غربی در خصوص عربستان به وجود آمده است و آنها، عربستان را مسوول رشد و گسترش تروریسم در دنیا می‌دانند. این دیدگاه در هر دو حزب امریکا وجود دارد و به همین خاطر هم مشاهده می‌کنیم در سخنرانی‌های انتخاباتی، دونالد ترامپ مواضع سرسختانه‌ای را درباره عربستان اتخاذ می‌کند و هیلاری کلینتون هم عربستان را به رعایت موازین حقوق بشری و تجدیدنظر در برخی مسائل و البته مبارزه جدی‌تر با تروریسم دعوت می‌کند.

کاخ سفید پیش از تصویب این طرح، با آن مخالفت کرده و تهدید به وتو کرده بود. استدلال کاخ سفید در مخالفت با این مساله چه بوده است؟ با توجه به تصویب این طرح در کنگره و عدم موفقیت کاخ سفید در لابی‌هایش برای عدم تصویب طرح، آیا اوباما بر تهدید خود مبنی بر وتوی طرح کنگره اقدام خواهد کرد؟

براساس آنچه سخنگوی کاخ سفید اعلام کرده است، باراک اوباما با این مساله مخالفت می‌کند. این مخالف نیز به دو دلیل است؛ نخست، امریکا از رابطه با عربستان منفعت اقتصادی می‌برد. عربستان میلیاردها دلار در امریکا سرمایه‌گذاری کرده و از سویی، امریکا نیز سرمایه‌گذاری‌های هنگفتی در شرکت آرامکوی عربستان انجام داده است. عربستان سالانه خریدار میلیون‌ها دلار تسلیحات مختلف از امریکاست. امریکایی‌ها خدمات فنی، مهندسی و مستشاری بسیاری به عربستان ارایه می‌دهند. هنگامی هم که بحث این لایحه یا انتشار گزارش ۲۸ صفحه‌ای کنگره از نقش عربستان در حادثه ۱۱ سپتامبر می‌شود، عربستان تهدید می‌کند دارایی‌هایش را از امریکا بیرون می‌کشد. از طرف دیگر، چه دوست داشته باشیم و چه دوست نداشته باشیم، عربستان متحد استراتژیک امریکا در منطقه خلیج فارس است و در بسیاری از موارد مجری طرح‌های آنها در منطقه است. آنها به خواست امریکا در مقابل بشار اسد یا ایران انقلابی می‌ایستند. در کشورشان، به امریکا پایگاه‌های نظامی استراتژیک می‌دهند. این دو مساله موجب می‌شود تا دولت اوباما یا هر دولت دیگری نتواند به راحتی چشم‌هایش را در برابر عربستان ببندد و از آن عبور کند. با این حال، در صورتی که دولت باراک اوباما این طرح را وتو کند، این کار می‌تواند هزینه بسیاری را برای دموکرات‌ها و شخص خانم هیلاری کلینتون به همراه داشته باشد که این هزینه‌ها به نفع او نیست.

آیا در سخنرانی‌های انتخاباتی هیلاری کلینتون و دونالد ترامپ بحثی از مساله ۱۱ سپتامبر و شکایت از عربستان شده است؟

۱۱ سپتامبر مساله مهمی در امریکا محسوب می‌شود که عربستان هم نقش مهمی در این مقوله داشته است. اما براساس پژوهشی که درخصوص امریکا شده است، سیاست خارجی امریکا براساس مبارزه با دشمن طراحی شده است. زمانی این دشمن کمونیسم و شوروی بودند. دشمنان امریکای پس از ۱۱ سپتامبر، تروریسم بوده و همواره یکی از بحث‌های انتخاباتی میان نامزدها درباره تروریسم و چگونگی مبارزه با آن بوده است. با آنکه این مساله با امنیت ملی امریکا پیوند خورده است اما هیچگاه عربستان در جبهه دشمنان امریکا نبوده است. به عبارت دیگر، با آنکه دو حزب جمهوریخواه و دموکرات در رابطه با مساله سیاست خارجی با یکدیگر اختلافاتی داشته‌اند و هر کسی که رییس‌جمهور امریکا شود، آنها نمی‌خواهند روابط میان واشنگتن و ریاض بدتر از وضعیت کنونی شود بلکه می‌خواهند این مناسبات ادامه داشته باشند هرچند آنها فشارهایی هم می‌آورند درصدد تعدیل در سیاست‌های عربستان سعودی و همراه‌تر شدن آنها با امریکا هستند. این مساله هم به خاطر همان دو دلیل منافع اقتصادی و اتحاد استراتژیک است. این اتحاد بسیار مهم است که عربستان در ایجاد آن موفق بوده است.

با تصویب طرح اجازه شکایت به قربانیان حادثه ۱۱ سپتامبر از عربستان در کنگره امریکا، شاهد ابراز نگرانی این مساله از سوی کشورهای عربی و شورای همکاری خلیج فارس بوده‌ایم. دلیل نگرانی آنها از محکوم ساختن عربستان چیست؟

اگر کشورهای عربی یا شورای همکاری خلیج فارس، حرفی می‌زنند؛ این حرف، حرف عربستان است. به سخن دیگر، بسیاری از کشورهای عربی و همچنین شورای همکاری خلیج فارس به تکرار کننده خواست و منویات عربستان تبدیل شده‌اند. اتحادیه عرب و حتی سازمان همکاری کشورهای اسلامی نیز همین گونه است و آنها نیز حرفی را می‌زنند که عربستان بخواهد. در رابطه با این مساله نیز عربستان برای آنکه نشان بدهد تنها نیست، از آنها می‌خواهد او را همراهی کنند.

آیا این رخداد می‌تواند در روند جدایی و دوری کشورهای عربی که به نوعی متحد منطقه‌ای امریکا محسوب می‌شوند با واشنگتن تاثیری داشته باشد؟

عربستان هم در امریکا و هم در اتحادیه اروپایی، کشوری بدنام محسوب می‌شود. در پارلمان اروپا قانونی به تصویب می‌رسد که کشورهای اتحادیه اروپایی حق ندارند به عربستان به خاطر اقداماتش در یمن سلاح بفروشند، ولی این مساله به معنای آن است که کشورهای اروپایی به عربستان سلاح نفروشند؟ هیچ‌وقت این اتفاق رخ نمی‌دهد چون آنها از نوع رابطه با عربستان سود اقتصادی هنگفتی می‌برند. نوع رابطه با عربستان با این کشورها بسیار مهم است. اتفاق اخیر هم در امریکا تاثیری در نوع سیاست‌های امریکا و اروپا با عربستان نخواهد گذاشت.

پیش از این شاهد بودیم که دولت امریکا فشارهای بسیاری را به کشورهای شورای همکاری برای فعال‌تر شدن مبارزه با تروریسم وارد کرده بود. آیا این طرح را می‌توان به مثابه فشاری از جانب واشنگتن به اعراب برای فعال‌تر شدن و همراهی بیشتر با امریکا در مسائل خاورمیانه دانست؟

حضور فعال‌تر در عرصه‌های نظامی و مبارزه با تروریسم خواست جدی امریکاست و شاید تصویب این طرح برای فعال‌تر شدن عربستان در این باره باشد. نمی‌توان این احتمال را رد کرد. امریکا صراحتا از متحدان عربی‌اش خواسته است تا نقش جدی‌تری را ایفا کنند. با این حال، عربستان برخلاف ایران یک کار بسیار خوب بلد است و آن نمایش و نقش بازی کردن است. عربستان با FATF همکاری بسیار نزدیکی دارد در حالی که آنها بزرگ‌ترین حامی گروه‌های تروریستی هستند اما ایران با آنکه ارتباطی با تروریسم ندارد و از قضا یکی از بزرگ‌ترین کشورها برای مبارزه با آن است ولی این همه جار و جنجال در کشور ایجاد می‌شود.

وتوی هزینه ساز

در صورتی که دولت باراک اوباما این طرح را وتو کند، این کار می‌تواند هزینه بسیاری را برای دموکرات‌ها و شخص خانم هیلاری کلینتون به همراه داشته باشد.

ترس از انگ طرفداری

نمایندگان کنگره نمی‌خواهند به آنها انگ طرفداری از عربستان بچسبد. این مقوله مختص به امریکا نیست بلکه در کشورهای اروپایی، استرالیا، ژاپن و خیلی از کشورهای دیگر هم عربستان از بدنام‌ترین کشورها محسوب می‌شود. بسیاری از دستگاه‌های اطلاعاتی و همچنین رسانه‌های آن کشورها در گزارش‌های خود به این نکته اشاره کرده‌اند که منبع فکری گروه‌های تروریستی مانند داعش نشات گرفته از افکار محمد بن عبدالوهاب است

عربستان با FATF همکاری بسیار نزدیکی دارد در حالی که ریاض بزرگ‌ترین حامی گروه‌های تروریستی است

خبر ۱

جان کری، در واکنش به خروج منافقین از عراق

ابتکار موفق واشنگتن بود

«دستاورد مهم دیپلماتیک برای امریکا»، این عبارتی است که جان کری، وزیر امور خارجه امریکا روز گذشته در جمع خبرنگاران امریکایی در خصوص انتقال بازمانده‌های گروهک منافقین از عراق به کشور آلبانی در اروپا از آن استفاده کرد. وزیر امور خارجه امریکا که برای پاسخگویی به سوال‌های خبرنگاران درخصوص مسائل منطقه از جمله توافق بین روسیه و امریکا در نشست سخنگویی این وزارتخانه حاضر شده بود پس از ارایه توضیحاتی در خصوص وضعیت پرونده‌های متعدد منطقه‌ای گفت: خبر خوبی دارم و آن هم این است که ما توانستیم آخرین بازمانده‌های اپوزیسیون ایران که به آن مجاهدین خلق (منافقین) گفته می‌شود را از عراق به اروپا منتقل کنیم. کری در این خصوص گفت: فرآیند انتقال این افراد «ابتکار» واشنگتن برای تامین امنیت اعضای گروهک منافقین را تکمیل کرد، چراکه کمپ لیبرتی در عراق بارها هدف حمله راکتی قرار گرفته و این افراد در معرض خطر قرار داشتند. وی افزود: «نخستین بار من زمانی که در سنا بودم، درگیر این مساله شدم. به همین دلیل هم بود که در نخستین سال وزارتم، «جاناتان وینر» یکی از مجرب‌ترین و مورد اعتمادترین مشاورینم را به عنوان نماینده‌مان جهت یافتن راهی برای کمک به مجاهدین خلق (منافقین) برای ترک عراق، منصوب کردم. بعد از پیشرفت‌های مداومی که ظرف چند ماه صورت گرفت، من امسال به تیرانا (پایتخت آلبانی) سفر کردم و با دولت آلبانی در مورد راه‌های کمک به تسهیل انتقال و اسکان آخرین گروه از اعضای باقی مانده مجاهدین خلق (منافقین) در لیبرتی، صحبت کردم.» وی با تمجید از نقش دولت آلبانی به عنوان میزبان اعضای منتقل شده این گروهک، از آلمان، نروژ، ایتالیا، انگلستان، فنلاند و دیگر کشورهای اروپایی دخیل در این فرآیند تقدیر کرد. کری در پایان گفت: بسیار مفتخرم که ایالات متحده توانست نقشی محوری در کمک به انجام این کار، ایفا کند.

خبر ۲

یک مقام نیروی دریایی امریکا با اشاره به اتفاق‌های خلیج‌فارس:

با ایران توافق کنیم

یک مقام نیروی دریایی امریکا با توجه به وقوع چند برخورد نزدیک میان شناورهای جنگی ایران و امریکا گفت، لازم است که دو طرف بر سر یک سری قواعد رفتاری در این منطقه با یکدیگر مذاکره کنند. به گزارش ایسنا، به نقل از خبرگزاری رویترز دریادار جان ریچاردسون، فرمانده عملیات نیروی دریایی امریکا با اشاره به رویارویی اخیر میان شناورهای جنگی ایران و امریکا در آب‌های خلیج (فارس) تاکید کرد که دو کشور باید برای اجتناب از خطاهای محاسباتی خطرناک بر سر برخی قواعد رفتاری به توافق برسند. وی گفت: این موارد، اتفاقاتی هستند که پتانسیل ثبات‌زدایی دارند که در آنها احتمال خطاهای محاسباتی تاکتیکی هست، هرچه به این موارد نزدیک‌تر شوید، حاشیه خطا کمتر شده و خطاهای انسانی می‌تواند نقشی بزرگ و بزرگ‌تر ایفا کند. بنابراین بسیار مهم است که ما اینگونه فعالیت را هر جایی که می‌توانیم از بین ببریم. ممکن نیست که چنین اتفاقاتی نتیجه‌ای خوب در پی داشته باشد. این اتفاقات همچنین قدرت نوعی گفت‌وگو میان فرماندهان را نمایان می‌کند.

وی تاکید کرد که مهم است فرماندهان دو طرف، سازوکاری برای رایزنی درباره اتفاقات داشته باشند. فرمانده عملیات دریایی ارتش امریکا با بیان اینکه ما روش‌هایی برای جلوگیری از حادثه با روس‌ها داریم، گفت: دستورالعمل رویارویی‌های برنامه‌ریزی نشده با چینی‌ها نیز بسیار بسیار سودمند بوده است. دست پیدا کردن به مجموعه‌ای از قواعد مانند اینها با ایرانی‌ها نیز کارآمد خواهد بود تا ما بتوانیم به جای رفتارهایی که هیچ نفع مثبتی ندارد، نوعی چارچوب رفتاری داشته باشیم که راهنمای ما برای انواع مفیدتر رویارویی در دریا باشد. مقامات امریکایی مدعی‌اند که در سال جاری (میلادی) بیش از ۳۰ رویارویی با شناورهای ایرانی در خلیج (فارس) داشته‌اند که بیش از مدت مشابه در سال گذشته است.